

УДК 316.4 (342.7)

DOI <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.9.26>**Маріанна Розумна,**

адвокатеса, сертифікований ВОІВ спеціаліст

з інтелектуальної власності,

слухачка магістерської програми

«Медіація і менеджмент конфлікту» BSK KROK

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АЛЬТЕРНАТИВНИХ СПОСОБІВ УРЕГУЛЮВАННЯ СПОРІВ В УКРАЇНІ: ОНЛАЙН-МЕДІАЦІЯ ТА ПОСЕРЕДНИЦТВО

Пандемія COVID-19 назавжди змінила сучасну реальність, ставши серйозним викликом для суспільства, економічної стабільності та забезпечення захисту прав і інтересів кожної людини, починаючи із основоположного права на медичну допомогу, захист здоров'я та безперешкодного доступу до правосуддя. Стаття присвячена науковому дослідженню проблемних питань, пов'язаних з необхідністю запровадження інституту онлайн-медіації в Україні для забезпечення можливості вирішення спорів у найкоротший час з метою збереження здоров'я громадян. Увагу приділено перспективам розвитку медіації та впливу пандемії COVID-19 на розвиток альтернативних способів вирішення спорів. Проаналізовано порядок здійснення «оффлайн» правосуддя під час поширення пандемії COVID-19, вплив пандемії на наявний порядок вирішення спорів. Розглядається необхідність запровадження інституту онлайн-медіації на прикладі досвіду інших країн (США, країни Європейського Союзу) з урахуванням статистичних даних, отриманих шляхом проведення соціологічних опитувань та інших досліджень як на території інших країн, так і на території України. Здійснюється аналіз ефективності та необхідності застосування онлайн-медіації на підставі дослідження нормативно-правових документів інших країн. Визначається значення питання розвитку альтернативних способів вирішення спорів, включаючи медіацію, із можливістю використання телекомунікаційних та технічних засобів для забезпечення доступу до правосуддя, дотримання прав та захисту інтересів сторін з використанням онлайн альтернативних способів вирішення спорів. Здійснюється обґрунтування необхідності впровадження онлайн-медіації як одного з альтернативних способів вирішення спорів, підставою для якого є значне спрощення та скорочення процесу вирішення конфліктних ситуацій між сторонами. Проводиться аналіз технічних можливостей здійснення медіації в інтернет-просторі, вплив технічних факторів на успішне вирішення конфлікту. Визначається порядок дій медіатора під час здійснення медіації онлайн різними способами. Автор наголошує, що варто розробити онлайн-платформи, що будуть відповідати вимогам українських законодавчих та ментальних реалій, та забезпечити ознайомлення та вільний доступ громадян – потенційних учасників процесу медіації.

Ключові слова: альтернативні способи вирішення спорів, медіація, онлайн-медіація, інтернет суд, правосуддя, суд, віртуальне посередництво, онлайн-посередництво, онлайн-медіатор.

Постановка проблеми. Пандемія COVID-19 назавжди змінила сучасну реальність, ставши серйозним викликом для суспільства, економічної стабільності та забезпечення захисту прав і інтересів кожної людини, починаючи із основоположного права на медичну допомогу, захист здоров'я та безперешкодного доступу до правосуддя. Відсутність законодавчого врегулювання можливості здійснення медіаційних процесів в Україні значно ускладнює доступ до правосуддя великої кількості верств населення. Значна завантаженість судів не дозволяє вирішити конфлікти швидко, а відтак ускладнює життя людей та ведення діяльності підприємств.

Наразі уряди та судові системи повинні вирішувати виклики, які стають перед ними фактично на всіх фронтах, особливо в Україні, з нестабільною правовою та судовою системами і тривалими радикальними змінами у їх реформуванні. Законодавче врегулювання медіації та врегулювання питання онлайн-правосуддя та використання онлайн способів альтернативного вирішення спорів може мати наслідком значне зменшення навантаження на судову систему та забезпечення доступу до правосуддя всім верствам населення в умовах нової реальності. У зв'язку з пандемією питання запровадження онлайн-медіації набуває особливої актуальності, оскільки має на меті не тільки

спрощення процесу врегулювання конфліктів, а й забезпечення збереження здоров'я громадян – учасників процесів з вирішення таких конфліктів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженням питання медіації в Україні займалися такі науковці, як О.В. Белінська, В.Б. Бучко, А.П. Гаврилшин, В.П. Козирева, В.В. Медведська, Ю.В. Розман та ряд інших. При цьому важливо звернути увагу на той факт, що в сучасній науковій доктрині майже відсутнє дослідження питання онлайн-медіації та віртуального посередництва. Це питання потребує детального аналізу та дослідження.

Метою дослідження є доведення необхідності врегулювання на законодавчому рівні можливості застосування альтернативних способів вирішення спорів як частини трансформаційного процесу судової системи, включаючи онлайн-медіацію та віртуальне посередництво, та проведення засідань за допомогою технічних телекомунікаційних засобів та онлайн з метою забезпечення реалізації основоположних прав людини та підвищення ефективності судової системи.

Вклад основного матеріалу. Пандемія COVID-19 – це новий виклик суспільству, який потребує значних змін у системі правосуддя з метою дотримання принципів, встановлених Загальною декларацією прав людини, зокрема статтею 8, яка визначає право кожної людини на ефективне поновлення у правах компетентними національними судами в разі порушення її основних прав, наданих їй конституцією або законом [1].

Панування пандемії COVID-19 на території України показало, що сучасна система правосуддя значно втрачає свою ефективність у разі появи непередбачуваних чинників, які можуть вплинути на судовий процес. Українське суспільство за час панування пандемії стало свідком збільшення строків розгляду спорів в судах, перенесення судових засідань через неможливість застосування відеоконференції у зв'язку із технічними обмеженнями чи навантаженням. Прийняття Закону України від 30.03.2020 540-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)», яким було визначено, що процесуальні строки автоматично продовжуються, а рішення набудуть чинності лише після закінчення карантину [2], фактично, зробило судову систему неефективною як у частині участі під час розгляду

спору, так і в частині реалізації рішення суду, яким захищаються права та інтереси сторін, що не допускається навіть в умовах надзвичайного стану.

Важливо зазначити, що така практика відбувалася не тільки в Україні, а й в інших країнах світу. Так, наприклад, в США Суд Північного округу Каліфорнії 21 травня 2020 року видав Загальний наказ № 72-3, відклавши усі судові процеси присяжних на 30 вересня 2020 року, хоча окремі судді пропонували проведення судових засідань за допомогою відеоконференції. Всі цивільні справи були переведені в документальне вирішення спорів без участі сторін, якщо тільки головуєчий суддя не вирішить провести слухання по телефону або відеоконференції. Також зазначеним наказом було визначено, що оскільки кримінальні судові процеси зазвичай мають перевагу, цивільні справи, ймовірно, будуть відкладені на ще більший термін [4].

При цьому судові витрати продовжували збільшуватись через необхідність підготовки та подання процесуальних документів, попри неможливість фактичного розгляду і вирішення справи через не залежні від волі сторін чинники.

Водночас багато підприємств та фізичних осіб були зосереджені на власному розвитку та дотриманні фінансового балансу з метою збереження життєдіяльності та адаптування до нових обставин, без концентрації на судових процесах. Відповідно, у зв'язку з пандемією COVID-19 робота бізнесу та судової системи потребувала та надалі потребує значної реорганізації з метою забезпечення організації швидкого доступу до правосуддя та гнучкого і грамотного вирішення спорів.

Звертаючись до практики Європейського Союзу, варто зазначити, що перші кроки до поступового впровадження альтернативних способів вирішення спорів здійснювались і до початку пандемії. Європейська правова система спрямована на заохочення сторін використати належні правові процедури для вирішення спору, а не тільки отримати доступ до судової системи. Відповідно, законодавство ЄС давно містить положення про медіацію [7, с. 354]. При цьому 10 червня 2020 року Європейська комісія з питань ефективності правосуддя (CEPEJ) під час спеціальної заочної пленарної зустрічі затвердила Декларацію «Вивчені уроки і виклики, з якими стикнулася судова влада протягом і після пандемії COVID-19», яка зазначає, що система правосуддя через коронавірус почала працювати більш повільно, але, тим не менш, повинна продовжувати забезпечувати вирішення спорів та захист

прав і інтересів сторін. Зазначена Декларація встановила 7 основних принципів, на яких повинні зосередитися уряди країн з метою забезпечення нормального функціонування судової системи. Серед них важливе місце займає принцип забезпечення доступу до правосуддя, в якому, як зазначається, повинні бути враховані забезпечення доступу до правосуддя альтернативними засобами, такими як онлайн-сервіси або посилення доступу до інформації через веб-сайти суду та інші засоби комунікації (телефон, електронна пошта тощо). Поглиблені консультації та координація з усіма фахівцями з питань правосуддя (включаючи юристів, правоохоронців, посередників та соціальні служби) допоможуть забезпечити належний рівень доступу до них справедливості» [12]. Таким чином, Європейська комісія з питань ефективності правосуддя фактично рекомендувала судам залучати посередників з метою забезпечення доступу до правосуддя.

Завдячуючи застосуванню альтернативних способів вирішення спорів, в тому числі онлайн-медіації, сторони можуть присвятити свої ресурси для вирішення інших викликів замість того, щоб відволікати їх на проведення потенційно затяжних та дорогих судових процесів. Це поставить бізнес у більш сильне становище для відновлення серед зростаючої економічної невизначеності, адже Всесвітня організація торгівлі прогнозує падіння світової торгівлі до 32 відсотків цього року [8].

Варто звернути увагу, що наразі можливість альтернативного врегулювання спорів або відновного правосуддя, за визначенням В. Землянської, поступово закріплюється у різних документах по всьому світу [5, с. 134]. Так, вже прийнято Регламент (ЄС) № 524/2013 Європейського парламенту та Ради від 21 травня 2013 р. Про онлайн-вирішення спорів щодо споживчих спорів та внесення змін до Регламенту (ЄС) № 2006/2004 та Директиви 2009/22/ЄС [11] та Директиву № 2008/52/ЄС Європейського парламенту і Ради про деякі аспекти посередництва (медіації) в цивільних та комерційних справах [3]. В Україні це питання знаходиться на стадії врегулювання.

Сьогодні правосуддя майбутнього, альтернативні способи врегулювання спорів та інтернет-суди стали нагальною потребою життя та єдиним способом забезпечити належне функціонування правосуддя. Відповіддю на питання, як зробити правосуддя кращим, знизивши навантаження на суди та розуміючи фінансове навантаження на переведення судів в інтернет-формат, є саме застосування альтернативних спосо-

бів вирішення спорів (ODR) із застосуванням сучасних технологій. Зазначений вихід надасть можливість не тільки забезпечити подолання наслідків пандемії у судовій системі та колапсу економічних наслідків невиконання рішень суду, а й зробити доступною послугу онлайн-медіації для більшості громадян, інвалідів, які не можуть легко відвідувати фізичні слухання в залах судових засідань, для покоління Інтернету. Розглядаючи альтернативні способи вирішення спорів та оцифровуючи справедливість, важливо зосередитися на результатах, а не на процесі, з огляду на те, що сторонам потрібна не послуга професійної людини як такої, а результат, який вона забезпечує у формі виконаної роботи, та задоволення від знання того, що вони можуть перестати турбуватися про проблемне питання [9, с. 17].

Можна впевнено стверджувати, що правосуддя майбутнього буде мати новий вигляд та повинно бути модернізовано в онлайн-версії, яка пропонує швидке, доступне та зручне вирішення спорів для всіх інших, переходячи від автоматизації судових засідань до їх трансформації із застосуванням альтернативних способів вирішення спорів.

У звичайні часи ми могли б продовжувати сперечатися щодо ефективності та доцільності застосування альтернативних способів вирішення спорів, онлайн-судів тривалий час, але сьогоднішні дні довели та продовжують показувати неефективність традиційної судової системи, враховуючи високий ризик дефолту та фактично відсутність доступу до правосуддя. При цьому, на думку ряду авторів, класична система правосуддя має стереотипний характер та формальне вирішення проблеми, що значно зменшує бажання сторін звертатись до судових органів [6, с. 167].

Доцільність використання альтернативних способів вирішення спорів підтверджується великою кількістю досліджень, проведених у вказаній сфері.

Ще у 2017 році звіт, випущений Інститутом розв'язання суперечок (Institute for Dispute Resolution (IDR) NJCU School of Business) для делегатів ЮНСІТРАЛ, показав, що 76% опитуваних використовують переговорне застереження завжди або інколи, і лише 23% ніколи не включають переговорне застереження до своїх Договорів.

На питання щодо того, чи надали б вони перевагу включенню застереження щодо медіації у разі існування уніфікованого механізму вирішення спорів у порядку медіації, як, наприклад, у разі арбітражу, більше ніж 80% опитуваних надали позитивну відповідь [13].

Дослідження Factum Group Ukraine вказує на те, що під час карантину близько 36% українців повністю перейшли на віддалену роботу [15]. При цьому методологія цього дослідження безконтактна та має більше ніж 300 тис. респондентів, отже, можна вважати це дослідження репрезентативним.

Згідно з результатами Національного Публічного опитування, проведеного Національним Центром Державних Судів (NSNC) у 2014 році, частка опитаних осіб, які б надали перевагу дистанційній роботі, становила 43%, проти 55% осіб, які вважали доцільним роботу в офісі. Натомість опитування 2020 року показує, що кількість осіб, які зараз виявляють бажання працювати дистанційно, значно зросла, і становить зараз 64% проти 33% [16].

Віртуальне посередництво, онлайн-медіація, що проводиться за допомогою відеоконференції та/або телефону, дає багато переваг навіть у звичайний час. Наприклад, їх застосування сприяє заощадженню часу та витрат на поїздки. Зараз переваги збільшуються, оскільки багато адвокатів, клієнтів не можуть подорожувати через обмеження уряду, роботодавців та/або обмеження медичного характеру, а клієнти можуть не мати коштів для проведення судових спорів.

Прикладом успішної моделі використання медіації виступає досвід Сінгапуру. Сінгапурський міжнародний центр медіації (SIMC) 18 травня 2020 року запустив протокол SIMC COVID-19, щоб надати підприємствам прискорений, економічний та ефективний шлях для вирішення будь-яких міжнародних комерційних суперечок протягом періоду пандемії COVID-19. Як зазначається в прес-релізі зазначеного протоколу на сайті SIMC, більшість медіацій укладаються протягом дня або двох. Успішний розрахунок становить близько 80 відсотків [14]. Зазначений протокол містить певні ключові особливості та здійснюється у встановленому порядку. Спершу сторони можуть направити свої спори, подавши форму запиту на веб-сайті SIMC та сплативши внесок у розмірі 250 доларів США. Далі SIMC організує посередництво протягом 10 робочих днів. Сторони користуються зниженими гонорами, при цьому SIMC буде проявляти гнучкість у відповідних випадках. Ключовим є той факт, що медіація проводиться в Інтернеті.

Цей протокол діє до 31 грудня 2020 року, отже, наприкінці його дії можна буде оцінити ефективність такої моделі та надати їй детальну оцінку.

Водночас не можна не звернути увагу на тенденцію до збільшення кількості справ, що розглядаються не в судовому порядку,

а в порядку медіації. Згідно з даними Регулюючого органу фінансової промисловості у США (FINRA) щодо спорів, що потрапляють під їх юрисдикцію, кількість розглянутих кейсів за допомогою медіації у 2020 році становить 223 проти 194, розглянутих у 2019 році. У 2018 році цей показник становить 242, але стосується 12 місяців, тоді як 2020 рік ще не завершився, а вже знаходиться майже на тому ж самому рівні [9].

COVID-19 є важливою точкою розвитку альтернативного вирішення спорів. Спори, які вирішуються в інтернет-посередництві з березня 2020 року, варіюються від комерційних суперечок, особливо щодо розірваних ланцюгів поставок, до сімейних спорів, наприклад, навігація дисфункціональних відносин у обмеженому просторі. Такий зсув спостерігається не лише у країнах, де медіація широко поширена, як, наприклад, у США та Великобританії, а також, наприклад, у Хорватії, де фактично відбулось перше посередництво в Інтернеті.

Однак важливо підкреслити, що судові органи, уряди та міжнародні організації, що встановлюють стандарти, такі як СЕРЕУ, повинні як ніколи сприяти використанню посередництва. Підтримка посередників та встановлення, наприклад, Інтернет-протоколів посередництва, пов'язаного із судом, дозволять судам зосередитись на справах, які не підходять для медіації та мають розглядатися більш ефективно та ретельно. Це допоможе як у відставанні справ, так і у вирішенні певних справ більш доцільним чином. Отже, це сприятиме розширенню доступу до правосуддя.

Робота судової системи та здійснення правосуддя у 2020 році означає дещо інше, ніж у попередні роки, і потребуватиме зміни культури в судовій владі на основі прогресу в галузі судових технологій та віддаленої працездатності, досягнутої на ранніх етапах пандемії COVID-19. Це може пом'якшити ризики впливу, одночасно збільшивши доступ до вирішення спорів зацікавлених сторін.

При цьому варто не забувати, що медіатор чи посередник (бот платформи) повинен дотримуватися усіх принципів медіації та бути, по суті, «процедурним маршалом». Медіатор не повинен коментувати, оцінювати судження, давати поради або пропонувати рішення. Безсторонність посередника повинна забезпечити визнання медіатора як особи, щиро відданої процесу врегулювання спору, особи, яка не стає на сторону жодної сторони у конфлікті, шукаючи рішення, які зможуть задовольнити обидві сторони спору. Медіатор повинен мати на увазі, що його поведінка, ставлення, а іноді й медіа-

ційні методи не можуть викликати у іншої сторони відчуття, що медіатор на її стороні. Якщо це сталось, то медіатор щось зробив не так. Втративши нейтральність або виявивши обставини, що вказують на сумніви у його неупередженості та об'єктивності, медіатор не може виконувати свою функцію надалі.

Медіатор повинен діяти неупереджено та нейтрально. Виконання цього принципу у модульних платформах досягається набагато легше: зі сторонами працює посередник (бот платформи) – комп'ютерна програма, яка завдяки набору алгоритмів оцінює надані сторонами дані, факти, документи, що виключає вплив на процес емоційного фактору.

Під час застосування електронної медіації важливо також дотримуватися принципу конфіденційності. Медіатор повинен докласти максимум зусиль, щоб захистити дані та інформацію, отриману від сторін, адже принцип конфіденційності є вкрай важливим для забезпечення довіри сторін до процесу медіації та його результату.

Наприклад, переговorna платформа CyberSettle використовує сліпий переговорний процес для врегулювання страхових та комерційних спорів. Сторони надають конфіденційну інформацію, яка буде розкриватися лише тоді, коли обидві пропозиції відповідають певним стандартам, що закріплені Сторонами. CyberSettle працює в мережі з 1998 року, вирішуючи понад 200 000 спорів більше ніж на 1,6 млрд доларів США. Зазвичай такі платформи окреслюють межі конфіденційності у правилах, чи-то в укладеній угоді, або ж у обидва ці способи.

У контексті цього питання варто зазначити, що, на відміну від процедури медіації, судові засідання є відкритими. Вони залишаються доступними навіть у період пандемії, в тому числі завдяки трансляціям відкритих судових засідань технічними засобами судів. За період від 12 березня до 12 травня 2020 року на YouTube каналу «Судова влада України» та «Вищий антикорупційний суд» загалом було трансльовано 174 судові засідання у 39 судах України. Відповідно, процедура медіації в такому разі є більш привабливою для сторін, які хочуть забезпечити конфіденційність своєї конфліктної ситуації.

Негативні наслідки Інтернет-медіації можна мінімізувати шляхом розробки спрощеної процедури заповнення скарг, зробити інтерфейс платформ максимум простим, але водночас інтерактивним, перед початком використання системи ознайомлювати майбутнього користувача з правилами роботи платформи (надавати інструкцію роботи з системою), забезпечити безперебійність процесу, оснастивши систему інформа-

ційними підказками, (у разі, коли сторона спору протягом певного часу не комунікує з онлайн-платформою, система уточнює інформацію: «ви ще тут?», «потрібна допомога?») та ін. Якщо йдеться про прошарок населення, який не може собі дозволити ні подати позов до суду через відносно високі ставки судового збору, ні мати персональний комп'ютер з підключенням до мережі Інтернет, то проблему можна вирішити відкриттям спеціалізованих центрів, які були з забезпечені необхідною технікою та комунікаціями для роботи платформ, а також укомплектовані консультантами, які допомагають у процесі роботи з платформою.

Висновки

Система правосуддя через коронавірус хоча і почала працювати більш повільно, але, тим не менш, повинна продовжувати забезпечувати вирішення спорів та захист прав і інтересів сторін. Відповідно, сьогодні оптимальним варіантом для сторін є ініціювання або відновлення врегулювання спору за допомогою медіації чи іншої форми альтернативного вирішення суперечок.

При цьому у онлайн-медіації є як переваги, так і недоліки, зокрема серед переваг варто зазначити такі:

- переміщення в Інтернет за згодою сторін значно полегшує вирішення суперечок, коли сторони зберігають власні повноваження щодо прийняття рішень, а не передають такі повноваження судді;
- сеанси можна організувати швидше, та вони будуть доступні для всіх, хто їх відвідує, незалежно від місця їх знаходження;
- день посередництва може проходити за допомогою різноманітних онлайн-платформ, які використовуються окремо або в поєднанні, включаючи Skype, Zoom, FaceTime, GoToMeeting, телефон та/або електронну пошту.

Щодо недоліків, то головним, на нашу думку, є наявність потенційних технічних перешкод, що можуть унеможливити процес. Також важливо, щоб до дня посередництва кожен, хто бере участь, ознайомився з процесом і знав, як використовувати обрану платформу.

Підсумовуючи, можна запропонувати такі шляхи покращення та розповсюдження онлайн-медіації на території України:

1. Передусім варто прийняти Закон України «Про медіацію». Вказаний закон має містити положення про онлайн-медіацію, її визначення, наслідки застосування та повноваження медіатора і сторін такої медіації.

2. Ввести модель первинного вирішення спорів шляхом застосування альтернатив-

ного способу вирішення спорів у першій інстанції, в тому числі за допомогою виходу в Інтернет.

3. У більшості ситуацій, коли люди відчувають юридичну проблему, їм потрібні доступна інформація та доступні ціни, поради для прийняття рішення щодо подальших дій. Відповідно, необхідно запровадити консультаційні центри, які зможуть надавати консультації щодо застосування процедури медіації;

4. Необхідно зосередитись на тому, які технології та інтегровані програмні онлайн-системи повинні бути використані для сталого розвитку і забезпечення вільного доступу користувачів до такої онлайн-системи. Отже, варто розробити онлайн-платформи, що будуть відповідати вимогам українських законодавчих та ментальних реалій, та забезпечити ознайомлення та вільний доступ громадян – потенційних учасників процесу медіації.

Список використаних джерел:

1. Загальна декларація прав людини. ООН; Декларація, Міжнародний документ від 10.12.1948 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text (дата звернення: 17.03.2017).

2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19): Закон України від 30.03.2020 р. № 540-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/540-20#Text> (дата звернення: 17.06.2020).

3. Про деякі аспекти посередництва (медіації) в цивільних та комерційних справах: Директива Європейського парламенту і Ради № 2008/52/ЄС. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_a95#Text (дата звернення: 17.06.2020).

4. Загальний наказ №72-3 Суду Північного округу Каліфорнії від 21.05 2020 р. URL: <https://www.cand.uscourts.gov/rules/general-orders/> (дата звернення: 17.06.2020).

5. Землянська В.В. Відновне правосуддя в кримінальному процесі України. Київ : Вид. Захаренко В.О., 2008. 200 с.

6. Соціальна робота і програми відновного правосуддя: теорія та практика / А.М. Гірик, А.О. Горова, Л.П. Дума, В.В. Землянська та ін. Київ : Вид. Захаренко В.О., 2009. 216 с.

7. Макаруха З.М. Правові засади діяльності Європейського Союзу у сфері забезпечення простору свободи, безпеки та юстиції : монографія.

Київ. Нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Львів : Астролябія, 2011. 543 с.

8. Сайт Світової Організації Торгівлі. URL: <https://www.wto.org/> (дата звернення: 17.06.2020).

9. Сайт Financial Industry Regulatory Authority. 2020 р. URL: <https://www.finra.org/rules-guidance/key-topics/covid-19> (дата звернення: 17.06.2020).

10. Regulation (EU) No 524/2013 of the European Parliament and of the Council of 21 May 2013 on online dispute resolution for consumer disputes and amending Regulation (EC) No2006/2004and Directive2009/22/EC.2009p. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32013R0524> (Last accessed: 17.03.2019).

11. CEPEJ Declaration on “Lessons Learnt and Challenges Faced by the Judiciary during and after the COVID-19 Pandemic” 10th June 2020 p. URL : <https://ceogreekchairmanship2020.gov.gr/cepej-declaration-on-lessons-learnt-and-challenges-faced-by-the-judiciary-during-and-after-the-covid-19-pandemic-in-ad-hoc-virtual-plenary-meeting-organised-in-the-framework-of-the-greek-presidenc/?lang=en> (Last accessed: 03.09.2020).

12. Katsh E., Rabinovich-Einy O. Digital Justice: Technology and the Internet of Disputes / Oxford University Press. 2017. 22 p.

13. Report on international mediation and enforce mechanisms issued by the Institute for Dispute Resolution (IDR) NJCU School of Business to the International Mediation Institute for the benefit of delegates attending the UNCITRAL WorkingGroup II (Dispute Settlement) 67th Session, 2017. URL : <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjaiciS-Z7qAhUQtosKHWe-jA1EQFjAAegQIAxAB&url=https%3A%2F%2Fwww.immediation.org%2Fdownload%2F72%2Fimi-private-libraries%2F3897%2Fimi-njcuidr-wgii-report2017v4-0-pdf.pdf&usg=AOvVaw1BlSqYMGqRq0Fhj-cBby9nD> (Last accessed: 03.09.2020).

14. Singapore Institute of Management Covid-19 Protocol 18th May 2020. URL: <https://www.mhscalgary.com/uploads/pGwjiOLv/SIMSMHSCOV19PROTOCOLS1.pdf> (Last accessed: 03.09.2020).

15. Опитування аналітичної компанії Factum Group в межах проекту «YOUкраїна» 2020р. URL: <https://hmarochos.kiev.ua/2020/04/01/36-ukrayintsiv-povnistyu-perejshly-na-viddalenu-robotu-opytuvannya/>. (дата звернення: 17.06.2020).

16. State of the State Courts in a (Post) Pandemic World / Results from a National Public Opinion Poll. 2020 p. https://www.ncsc.org/_data/assets/pdf_file/0005/41000/COVID19-Poll-Presentation.pdf (Last accessed: 03.09.2020).

Marianna Rozumna. Topical issues and development prospects of the alternatives for settling disputes in Ukraine: online mediation and intermediary

The COVID-19 pandemic has forever changed modern realities, becoming a serious challenge to society, economic stability and the protection of the rights and interests of everyone, from the fundamental right to health care, health protection and unimpeded access to justice. The article is devoted to the scientific research of the problematic issues related to providing the online-mediation institutions in Ukraine with an aim of conflict resolution within the short periods of time in order to keep the citizens healthy. The attention is paid to the mediation development perspectives and the impact of the COVID-19 pandemic on development of the alternative conflict resolution methods. Offline judgment protocols during the spreading of the COVID-19 were analyzed, considering the impact of the pandemic on the current ways of conflict resolution. The necessity of providing the online mediation institutions is observed on the examples of other countries, such as the USA and the EU countries, considering the statistic data on the basis of sociological surveys and other researches conducted in these countries, as well as in Ukraine. The efficiency and necessity of using the online mediation was analyzed on the basis of the legal acts applied in other countries. The article determines the importance of developing the alternative conflict resolution methods, such as mediation, using technical means and telecommunications, in order to provide access to judgment protecting the rights and interests of the parts, using the alternative online conflict resolution methods. The article provides grounds for the implementation of the online mediation as an alternative conflict resolution method. One of the main grounds is the process of conflict resolution between the parts is simplified and takes less time in case if the online mediation is used. The article also analyzes technical abilities of using the mediation within the Internet space and the impact of the technical factors on the successful conflict resolution. The order of actions of the mediator in case of applying different methods of online mediation is determined as well. The author emphasizes that it is necessary to develop online platforms that will meet the requirements of Ukrainian legal and mental realities, and to ensure familiarization and free access of citizens – potential participants in the mediation process.

Key words: alternative conflict resolution, mediation, online mediation, online court, justice, court, virtual intervention, online mediation, online mediator.